

Aleksis Kivi

KIHLAUS

NÄYTELMÄ YHDESSÄ NÄYTÖKSESSÄ

Näytelmä julkaistu vuonna 1866

HENKILÖT

AAPELI

kraatareita ja vanhoja nuoria-miehiä.

EENOKKI

kraatareita ja vanhoja nuoria-miehiä.

EEVA

JOOSEPPI

Aapelin oppipoika.

(Aapelin huone: perällä ovi, oikealla pöytä ja sen vieressä rahi, vasemmalla tulisija, jonka ääressä Jooseppi seisoo liikutellen kauhalla pataa, joka kiehuu tulella. Eenokki tulee.)

EENOKKI. Päivää, Jooseppi!

JOOSEPPI (kääntyen ympäri ja kumartaen syvästi, hellittämättä toki kauhaa kädestänsä). Päivää!

EENOKKI. Sainpa mestariltas tärkeän kutsumuksen löydyttää itseäni tässä hänen huoneessansa noin tähän aikaan.

JOOSEPPI. Niin on asia.

EENOKKI. Miksi kutsui hän minua ja missä on hän itse?

JOOSEPPI. Eikö ole teillä jo tietoa?

EENOKKI. Ei yhtään, ei yhtään, poikaseni.

JOOSEPPI. Tässä tapahtuu tänäpäen kihlaus.

EENOKKI. Kihlaus! Hm! Vai kihlaus. Kenen hän nai?

JOOSEPPI. Hä, Herrojen-Eevan.

EENOKKI. Vai Herrojen-Eevan. Tuliko mies juonikkaaksi, hurjapäiseksi, villityksi, tai mistä kieppasi hän tämän rohkeuden?

JOOSEPPI. Preivin kirjoitti Herrojen-Eeva tällä tavalla mestarilleni eilen illalla: »Kraatari Aapeli! Lyhyesti tahdon tietä antaa, että, jos Jumala niin on sallinut, niin valmis olen kohta tulemaan aviopuolisoksenne. Tulkaat minua kyydittämään täältä luoksenne; sillä herrat jätän minä tämän ijankaikkisen pilkun päällä. Sen olen nyt vahvasti tykönäni päättänyt.» Niin seiso preivissä.

EENOKKI. Ja mestaris tämän luettuansa rupesi tuumailemaan ankarasti?

JOOSEPPI. Pasteeraili, pasteeraili edestakaisin permannolla, raappien niskatukkaansa.

EENOKKI. Kihelöitsipä miehen päässä; mutta sitä en ihmettele.—Millä tavalla luonnistui asia?

JOOSEPPI. Yölläpä vasta leikki nousi. Kovin levoton oli mestarini. Milloin pasteeraili hän, milloin heitti hän itsensä taas vuoteelle, mutta samassa pyörähti hän ylös jälleen ja rupesi uudestaan pasteerilemaan raappien aina niskaansa. Kolme kertaa kävi hän valelemassa päätänsä kaivolla. Hän pelkäsi aivoansa, näette.

EENOKKI. Eikä ihme; sillä onpa sitä pehmitetty. Tuumaile ja harkitse, harkitse ja tuumaile joka uusi muudi, leikkaus ja sauma, niin kysytäänpä viimein kuinka on päävärkin laita.— Mutta mielinpä kuulla kuinka kävi lopulta.

JOOSEPPI. Tultuansa kolmannen kerran kaivolta höyryvällä päällä, herätti hän minua, ilmoitti syyn levottomuuteensa, luki preivin eteeni ja pyysi minulta neuvoa oman-tuntoni nimessä. Katsokaas mikä veljellisyys!

EENOKKI. Rakkaus lievittää ja avaa sydämen, sielun ja mielen.—Mutta minkä neuvon annoit mestarilles?

JOOSEPPI. En kieltänyt enkä käskenyt.

EENOKKI. Oikein!—Tapani tosin on puhua aina aatokseni ulos, mutta yksi asia löytyy, jossa olen vaiti kuin myyri. Älä kiellä miestä ottamasta naista, johon hän kerran on iskenyt silmänsä, hän ottaa hänen kuitenkin, ja joskuspa kuiskataan naisen korvaan sun kieltävä neuvos, jonka lunttu tuskin Paratiisin niituilla antaa sulle anteeksi.

JOOSEPPI. Minä en kieltänyt enkä käskenyt, vaan pyysin hänen heittämään kaikki Jumalan neuvopöydälle. Tämä vaikutti ja heti nukkui hän kuin tallukka ja minä samoin. Hän aamulla taasen kyllä käytteli neulaansa vinhasti, mutta toisaalle tyyräilit aatoksensa, sen huomasi, koska silloin tällöin mulautin salaa katsoa hänen päällensä. Niin neuloi hän hetken, mutta äkisti keihästi hän neulallaan uuden tyynynsä, naulitsi sen hirveän lujasti pöytään, rynkäsi ylös, puki päällensä parhaat vaatteensa, lähetti sanan teille, tullaksenne tänne, mutta itse läksi hän noutamaan morsiantansa, Herrojen-Eevaa.

EENOKKI. Tämä naiminen, pelkään minä, on häneltä loiskaus onnettomaan kirnuun. Eeva on kahden naimattoman herran emännöitsijä, ja kuullaanpa hänen useinki mekastelevan heidän kanssansa. Tästäpä yhtä ja toista arvella taitaa, ja paljon rähisee heistä mailmakin. Jumala heille heidän syntinsä anteiksi antakoon! Mutta miksi ei toinen heistä nai tätä Eevaa? Mutta Eva on tuittupää, tuiskea, näetkös, morakka, tahi niin kuin ruotsalainen sanoo: turski. (Ottaa nuuskaa.)

JOOSEPPI. Ja niin herramainen.

EENOKKI. Tosi. Koska hän käy, katsahtaapa silloin tällöin sivullensa liehuvia hameliepeitänsä, sen olen huomainnut. Vähän epäiltävä merkki tyttö-ihmisestä. Tosin palveli hän vuoden Helsingissä ja joteskin isoista herrasväkeä, mutta eipä tarvitsis, sanon minä, eipä tarvitsis itseänsä sentähden lyödä niin herramaiseksi, niin fiiniksi; sanalla sanoen, niin ymmärtämättömäksi kuin Eeva teki. Vähempikin piisaisi muonamiehen tyttärelle. Onko tämä alhaisen ihmisen kieltä: »missä nakriit kasvaa, puussa vai maassa?» Nauriit, näetkös. Niinpä kysyi hän maamiehiltä torilla. Entäs tämä kysymys: »kulta-pappa, mikä on tuo korea lintu, joka hyppelee tuolla kartanolla?» Hän ei tuntenut, näetkös, harakkaa tultuansa maalle. (Naurahtaa, mutta kovin vähän.) Noh, ehkä ei tuntenut hän lintua. Sitä en mene arenteeraamaan, sanoo ruotsalainen. Mutta kas, kas, kuinka kerkeä on ihmislapsi näkemään raiskaa toisen silmässä, mutta ei malkaa omassa. Mutta minä pidän virkaveljestäni enkä sois hänelle huoneenristiä, jonka nyt pelkään hänen saavan.

JOOSEPPI. Kyllä, kyllä siitä nyt toinen elämä nousee tähän huoneeseen.

EENOKKI. Pahoin pelkään, pahoin pelkään.—Eeva on taas vihastunut herrojensa päälle, ja vihan kiukussapa ottaa hän tämän askeleen, mutta kas, kun kuherruskuukausi on mennyt, niin katuupa hän kauppaansa ja ikävöitsee herrojensa luoksi jälleen. Sillä Aapelilla ei ole niitä kommervenkkiä, niitä rinnanröyhistyksiä ja sitä äänen komeata kilausta, joita Eeva on oppinut näkemään ja kuulemaan, ja jotka saattavat kevytmielisen tytön silmät liekehtimään niin herttaisesti.—Aapeli on vähän, hieman vähän yksinkertainen, mutta hyväsydäminen, vallan hyväsydäminen mies.

JOOSEPPI. Hyvä hänen nimensäkin on.

EENOKKI. Mutta hellä sydämensä saattaa hänen välisti toimiin, joita seuraa katumus. Minä, mukama mies, olen aina tämmöinen vakava pellavaloukku, oikein sahapukki. (Naurahtaa vähän.) Mitä padassa kiehuu?

JOOSEPPI. Siellä kiehuu makkaranpalasia, kryyniä, vettä ja suolaa.—
Kuulitteko rattaan jyrä?

EENOKKI. Kuulin totisesti. He tulevat. (Erikseen.) Niin, niin, piikaseni; tännen astut, mutta tiedänpä, ettes tee sitä sydämmellisen, puhtaan rakkauden pinnistyksestä. Niskani panen pantiksi, ettäs tillastit herroiltasi naimista, mutta koska ei siitä mitään tullut, niin käytpä nyt vimmoissasi polttamaan sammaletta fiinin, herramaisen kartuusin verosta. (Aapeli ja Eeva, molemmat kantaen nyttyä kädessään, tulevat. Jooseppi, keskeyttämättä padan liikutusta, kumartaa syvään.)

EENOKKI. Tervetuloa, morsiuskunta!

AAPELI. Me kiitämme sinua. Sinä olet tässä juuri tarpeellinen. Istu, Eeva.—Onko Jooseppi antanut sinun jotain ymmärtää?

EENOKKI. Lyhyesti.

AAPELI. Onhan minulla nyt edes se, joka paitani pesee.—Istu, istu, Eeva.

EEVA (erikseen). Tämmöinen tupa! Huhkaimen pesä. (Aapeli ottaa nytystä sokerirasian ja asettaa sen pöydälle.)

AAPELI. Sokerirasia on kuitenkin eheä. Tiedä, Eenokki, että olemme pyörineet kamalassa leikissä, sekä minä että Eeva. Oi niitä jumalattomia herroja!

EENOKKI. He kaiketi kohtelivat sinua kopeasti, trumantisti?

AAPELI. Kiitän, etten saanut heiltä selkääni.

EENOKKI. Kateus, kateus!

AAPELI. Sula kateus.—Ei ollut, näetkös, mentävä sisään; kartanolla seisoin vaan ja otin vastaan Eevan kapineita. Mutta koska viimein olimme valmiit lähtemään ja istuimme rattaille, niin arvaas, mitä tekivät?

EENOKKI. Häijyn koiranjuonen. Tiedänmähän sen.

AAPELI. Tulipas pieni poika, herrojen käskystä, sanoi tahtovansa korjata hevosen häntävyötä, mutta peijakas pisti palavan taulankappaleen Ruskon hännän alle ja siinä samassa ampuipa yksi herroista meille pilkalla jäähyväisampauksen. Rakas virkaveljeni, aatteles, millä hirmuisella vauhdilla me tulimme talosta. Rusko juoksi kuin vimattu, potki ja juoksi korvat niuhossa. Ja olikos ihme, että me molemmat, niin Eeva kuin minä, huusimme täyttä kitaa hädissämme?

EENOKKI. Ei mikään ihme, mutta sepä ihme, ettäs seisot vielä tässä ja kertoilee tätä keikahusretkeäs. Kiitä, ettes makaa ojassa tallukset taivasta kohden.

AAPELI. Onni suojeli minua. Taulanpala helti viimein, ja vähitellen hiljensi Rusko juoksuansa, ja yhtä ehjillä luilla kuin ennenkin istuimme rattailta, vaikka pamppailevalla sydämmellä.

EENOKKI. Voi julmia herroja, voi julmettuneita!

AAPELI. Sanos muuta. Ihmettelenpä, että Eeva on näin kauvan menestynyt heidän kanssansa. Ettes jo ennen tehnyt tätä tempua, Eeva?

EEVA (erikseen). Jaa, sinä västäräkki! Suokoon Jumala, etten koskaan olis tätä tehnyt. Mikä hulluus minulta, mikä hulluus, jättää herrat ja tulla tänne turvekaton alle!

AAPELI. Mutta miksi on morsian niin äänetön?

EENOKKI. Tavallinen morsiamen alakuloisuus muuttaessansa miehelään.

AAPELI. Ja asiamme ei olekkaan vielä oikein välikappaleellisesti päätetty. Mutta ruvetkaamme juoneen, tehkäämme mikä kuitenkin tehtävä on; sillä parempi karhun mahassa kuin hänen hampaissansa. Sinä tiedät, mikä harras ja tärkeä komento on tässä tapahtuva tällä hetkellä?

EENOKKI. Luulenpa tietäväni.

AAPELI. Kihlaus, laillinen kihlaus, ja senpätähden olen kutsunut sinun tänne. Käy toimeen, Eeenokki! Mutta ensiksi yksi puhe!

EENOKKI (yskii). Että ... että me nyt tällä hetkellä tähän kokoontuneet olemme, liittämään yhteen kahta sielua, nimittäin pitäjän-kraatarimestaria Aapeli Simeoninpoikaa ja neitsyikäistä Eeva Matintytärtä...

AAPELI. Hänen oikea liikanimensä on Helander.

EENOKKI. Ja neitsyikäistä Eeva Helanderia, yhteensolmemaan heidän onneansa sekä myötä- että vastoinikäymisessä. Ja tämä ei olekkaan mikään vetosolmu, ei suinkaan, vaan kiinteä umpisolmu, jonka ainoastaan kuoleman viikate poikkileikata taitaa. Hyvin muistain ja visusti sydämmeen kätkein aviosäädyn velvollisuudet molemmilta puolilta. Miehen, nimittäin, tulee olla vaimonsa pää; se on hänen velvollisuutensa, ja vaimo olkoon miehensä heikompi astia; se on hänen velvollisuutensa. Ja käykää sitten käsi kädessä, Jumalan nimessä ja ilolintuen laulaessa haudan syvyyteen.—Niin; mitä itse sanot, Aapeli?

AAPELI. Ei minulla mitään sanottavaa ole.

EENOKKI. Anna sitten sormus tänne.

AAPELI. Tässä tämä on.

EEVA (eriks.) Mitä teen? Otanko ma vastaan sormusta? Voi minua mieletöntä!

EENOKKI. Aapeli antaa tämän sormuksen sinulle, Eeva. (Antaa Eevalle sormuksen.) Kas niin. (Laulaa veisaavalla äänellä) »Saatanan juonet»... Onhan tämä sinun tahtos, Aapeli?

AAPELI. Veisaa, veisaa!

EENOKKI JA JOOSEPPI (joka yhä liikuttelee pataa, laulavat)

»Saatanan juonet kauvas poista»...

EEVA. Mitä tässä laulelette. Pitäkää suunne kiinni, niin on parasta.

AAPELI. Hscht! Morsian ei suvaitsekkaan laulettavan.

EENOKKI. Hmm! Mutta laulu on kaksi lukua.

EEVA. Tässäpä kyllä keekoilemaan niinkuin kukko.

EENOKKI. Kukkoko?

EEVA. Ei yhtään laulua, sanon minä.

AAPELI. Ei ei, koska niin on tahtos.

EENOKKI (eriks.) Hän on niinkuin ma sanoin: morakka.

JOOSEPPI (eriks.) Kyllä, kyllä tästä nyt toinen elämä nousee meidän huoneeseen.

AAPELI. Laulu olkoon tällä erällä.—Nyt, Eeva, käy uljaasti perheeni jäseneksi ja perehdy huoneessani.

EEVA. Tässä ihmispesässä. (Hetki äänettömyyttä.)

AAPELI (eriks.) Ihmispesässä. Joteskin jyrkästi sanottu. (Ääneensä.) Tosin on huoneeni vanha, mutta vanhan sijaan rakennetaan uusi ja entistä uhkeampi.

EEVA. Ennenko on meillä uusi, niin olemme satimessa.

AAPELI. Ei tässä sentähden satimeen jäädä, jos ei tätä hullummin eletä, Eevani.

EEVA. Nytpä muistelen huoneita, jotka jätin. Mikä eroitus! Haa! minä linnasta luolaan muutin ja läksin, hullu, ilosista herroistani pois ja matelin sisään kraatarin koijuun. Mikä eroitus, mikä eroitus!

EENOKKI. Vissillä tavalla on eroitus suuri, mutta vissillä tavalla...

EEVA. Pidä kitasi sinä, varis.

EENOKKI (eriks.) Haidjaidjai, sitä sydäntä kuin sillä ihmisellä on!

JOOSEPPI (eriks.) Kyllä, kyllä tästä toista nyt tulee.

AAPELI (eriks.) Hän rupeaa konstailemaan, ja tuntuupa kuin katuisi hän kauppaansa, ja minä, poika polonen, rakastuin häneen vahvasti. Mutta tahdonpa hänelle ilmoittaa, että on minulla rahaakin, neljäkymmentä riksiä. Nätti summa kyllä. (Ääneensä.) Tosin en ole rikas, en suinkaan, eikä ole minulla paljon rahaakaan, ainoastaan neljäkymmentä riksiä.

EENOKKI. Neljäkymmentä riksiä miehen taskussa! Silloin ei tarvitse käydä häntä koipien välissä.

AAPELI. Ei mitään kerskattavaa, ei mitään. No no, onhan siinä vähän. Kuinka hyvänsä, mutta usko minua, Eeva, etpä lyönyt silloin kättäs poroon kuin kraatarimestari Aapelin miehekses valitsit.

EEVA. Silloin istuin peevelin kelkkaan. Läksinhä kotooltani kuin olisi tieni kulkenut suoraa tietä helvettiin. Siitäpä jotain kohta aattelin. Miksi pistivät, miksi pistivät palavan taulankappaleen Ruskon hännän alle?

EENOKKI. Julmettuneet!

AAPELI. Lurjukset! Jos lakiin mentäis, niin peijakas heidän ottais. Palavan taulankappaleen! Ja ampuivat vielä!

EENOKKI. Hai djai djai!

AAPELI. Minä sydämmystyn. Kas semmoisista pedoista sinä läksit, mutta nytpä seisot siivon ja kunniallisen miehen katon alla.

EEVA. Kraatari!—Krapu!

AAPELI. Haukutko sinä minun virkaanikin?

EENOKKI. Ei sovi soimata, ei sovi soimata kraatarin virkaa.

EEVA. Minäkö kraatari Aapelin vaimoksi!

AAPELI. Neito, etkö ymmärrä että haastelet vähän pahasti, pisteliäästi ja että tällä tavalla hämmennät kihlaushetkemme korkean, juhlallisen ilon? Kraatari Aapeli! Jaa-ah, mikä kraatari Aapelin on? Olenko minä varastanut ja siitä syystä oravia haukkunut? Olenko lykännyt kenenkään härkää sapattina kaivoon? En suinkaan. Olenko minä kähminyt toisen miehen vaimoa? Pois se! Kuka sen taitaa sanoa ja todistaa? Minä panen tämän kysymyksen sydämmelles, Eeva Helander. Katsahda päälleni ja vastaa.

EEVA. Tuommainen mies.

AAPELI. Tämmöinen olen vaan, fröökinäni.

EEVA. Mikähän sinä olet oikein?

AAPELI. Kraatari Aapeli olen vaan, kunnian mies, kelpaan vierasmieheksi koska hyvänsä ja kummaksi vaikka ruhtinoitten lapsille.

EEVA. Eikö se ole sama Kupparin-Aapeli, joka äitinsä perässä tallusteli kylästä kylään kantaen ämmän kupinsarvipussia?

AAPELI. Että sarvet kalisi. Sama, sama.

EEVA. Sama nallikka, luulen minä, joka kerran paimenena ollessansa eräänä sateisena päivänä pisti lehmänsä niin koreasti isäni niittyyn ja meniä itse latoon maata. Mutta saattoipa sukkela onni juuri samassa isäni tyttären niitylle, ja hänpä sun selkäs pehmitti. Sinä muistat sen?

AAPELI. Muistan muistan. Jos tällä haavalla otan ja näytän sinulle selkäni, niin pitää sun siellä näkemän merkit jumalattomasta menetyksestä ymmärtämätöntä, piimäpartasta poikaa kohtaan, niinkuin minä silloin olin.

EEVA. Sen ansaitsit. Istua ladossa, lehmiensä himotessa toisen niittyä, se oli mukavata.

AAPELI. Aih, aih! Jopa saitkin jotakin iskeäkseen kiinni, niinkuin hyvästäkin asiasta.

EENOKKI (naurahtaen). Kantänka, sanoo ruotsalainen. (Otaa nuuskaa.)

AAPELI. Mutta mitä vielä tiedät, fröökinä Helander, jonka »posket on niin punaiset ja puhe käy kuin rasva», niinkuin lauletaan rakkauden-veisussa? Vai kuinka. Mitä sanoo fröökinä? Enemmin, enemmin sitä lajia.

EEVA. Jos kaikkea, mitä sinusta tiedän, rupeisin tässä kertoilemaan, niin jäisinpä varmaan huoneesi asukkaaksi.

AAPELI (eriks.) Huoneeni asukkaaksi. Kuuluupa vähän kuin olisi hänellä totisesti aikomus tehdä takapero. Mutta hän ehkä koettelee luontoani.

EENOKKI. Minä sydämmen karvauudella olen kuullessut, kuinka tämä neitonen tässä kaikin tavoin on koettanut leikata virkaveljeni hyvää nimeä. Mutta heitetäänpäs pikainen katsahdus tytön omaan syntikirjaan. Tiedätkö mitä mailma sinusta hotisee ja huutaa? Kuinka elät sinä herrojen kanssa? Niinkuin paskana, niinkuin mahomettilainen. Minä kiivastun tällä hetkellä. Jumala armahtakoon teidän elämäänne! Jumala armahtakoon sekä sinua että herroja. Mitä on teillä käsillä siellä? Sanoppas. Te peijoonit, te turmelette tämänaikaset nuoret, saatatte heitä välinpitämättömiksi aviosäädyn arvosta ja pyhydestä. Sinä vekama, niinkö sinua opetti isäs ja äitis? Niinkö sinua opetettiin rippikoulussa? Koska olet ollut viimeiseksi ripillä? Frookas pillit, sanoo ruotsalainen.

EEVA. Sinä hävytön mies, mitä on sinun minun kanssani tekemistä?

EENOKKI. Olenpa lähimmäises ja onpa velvollisuuteni niinkuin kristitty ihminen koettaa sinua oikaista, luntu.

EEVA. Mutta minä tahtoisin sinun vääristää, vääristää tuhanteen mutkaan ja viskata sinun pelloille. Sinä viimeinen vaivanen, sinä hävytön kraatari, teethän minun hulluksi!

EENOKKI. Kas kas, näkyypä kuinka kipeä on asia, ja minä pistin syvältä ja ilman armoa. Jaa, niin onapani. Minä ryntään aina esiin ilman pelkoa, vakaasti ja suoraan niinkuin ahvena. Ja tästä sinun elämästä, jumalattomasta elämästä tahdon minä ottaa tuimasti kiinni, jos en sinulta parannusta näe.

EEVA. Kas näin elän vaan, kas näin. Mitäs minun teet?

EENOKKI. Kantelen provastille.

EEVA. Sinä tekisit sen? Haa! saisitpa plyijyä kinttuihis herroiltani.

EENOKKI. Minulla on pyssy ja.

EEVA. Joka ei tapa varpustakaan.

EENOKKI. Tappaa vaihka noitaämmän, vaihka perkeleeltä riivatun tytön.

AAPELI. Elkkää riidelkö, elkkää riidelkö, ja sinä, Eenokki, elä huoli juuri enään soimata Eevaa. Hän on, näetkös, niinkuin morsiameni; ja sananlasku sanoo: yhtä luuta vuohensarvi, sitä poski kuin pääkin.

EEVA (eriks.) Sinun morsiames!

EENOKKI. Totuuden lausuin, ja olkoon se hänelle hyväksi. Tapani on, niinkuin sanoin, käydä aina esiin vakaasti, ilman pelkoa ja suoraan niinkuin ahvena. (Otaa nuuskaa.)

AAPELI. Nyt ymmärrän mitä Eeva tarkoitti näillä vähän niinkuin kieroilla sanoillansa: koetella luontoani. Mutta antakoon hän anteiksi lyhynokkaisuuteni; sillä lyhynokkaisuutta, Jumala paratkoon, havaitsemme kaikkialla, ja se on ikävä havaitseminen. Monaistipa aattelen, jouduttuani uusiin tuttavuuksiin, kas tuostapa vasta löysin miesten miehen. Mutta eläppäs hänen kanssansa ja reisaille, niin hänpä pianki punehtuu kuin kukko ja nääsää sinua; ja tämä on ikävätä. Minä olen nähnyt yhtä ja toista mailman pöydännokalta; ja hantvärkkäri on noita talossa.—Kas, pusersipa tyttö-kanalja hien otsalleni tällä koetuksellansa. (Otaa taskustansa

nenäliinansa, mutta viskasee samassa pöydältä permannelle Eevan sokerirasian, joka särkyi.)

EEVA. Herresta velta varjel!

JOOSEPPI. Voi voi, mitäs mestari nyt teki!

EEVA. Kuin tuo nyt särki minun sokerirasiani!

EENOKKI (eriks.) Aapeli parka! Tuossa seisoo hän nyt kuin pyörtyvä kana, ja punottaa kuin täyskuu pouta-iltana.

EEVA. Kuin tuo lepakko nyt mönsträsi minun ehta-posliinisen sokerirasiani, rakas nimipäivälahja herroiltani. Maksa pois, mies; maksa se paikalla, sinä harakka, hohkoharakka, närri!

EENOKKI (eriks.) Hai djai djai. Sitä sydäntä, sitä sydäntä!

AAPELI. Jassoo! Sinä teet minusta pilkkaa etkä todenperästä aiokkaan tulla vaimokseni?

EEVA. Saatanan muori sinulle vaimoksi tulloon.

EENOKKI (eriks.) Tunnenpa väristykset selässäni kuullellessa lauseitansa.

AAPELI. Eenokki, kysy häneltä tässä Joosepin kuullessa, jos hän tahtoo ottaa minua mieheksensä.

EENOKKI (Yskii). Minä kysyn sinulta, Eeva Matintytär Helander, jos sulla on vakaa aikomus tulla vaimoksi Aapeli Simeoninpojalle.

EEVA. Minä en huoli hänestä; menenpä takaisin herraini luoksi. (Hetki äänettömyyttä.)

AAPELI (erikseen). Vai niin!

EENOKKI (eriks.) Mikä kiusankappale!

AAPELI. Kysy häneltä toinen kerta.

EENOKKI. Minä kysyn sinulta, Eeva Matintytär Helander, jos sinulla on vakaa aikomus tulla vaimoksi Aapeli Simeoninpojalle.

EEVA. Minä en huoli hänestä, sanoin minä; en tuumaakaan. (Kauvan äänettömyyttä.)

AAPELI. Kysy häneltä vielä kolmas kerta!

EENOKKI. Minä kysyn sinulta, Eeva Matintytär Helander, jos sinulla on vakaa aikomus tulla vaimoksi Aapeli Simeoninpojalle.

EEVA. Minä annan hänen peijakkaan haltuun. (Polkee kiivaasti jalkojansa permantoon.) En huoli hänestä, en huoli, en huoli; en en! Eikö korvaläpenni kuule, te noidut miehet? (Äänettömyyttä. Tulisijasta kuuluu kohina.)

AAPELI. Soitatko sinäkin jumalan-lahjan tuhkaan siellä? Poika! (Kiristää Jooseppia kauluksesta.)

JOOSEPPI. Mestari!

EENOKKI (hilliten Apelia). Malta mieles, Apeli, ja anna anteiksi tapaturma.

AAPELI. Tämä hetki on vimman hetki!

EEVA. Maksa pois korea rasiani.

AAPELI. Rasia! Onko mailmanloppu tullut? Antavatko kuolleensa maa ja meri, kuolema ja kipenöitsevä helveti?—Kas tämäpä vasta päivä on.

EEVA. Voi minä mieletön lapsi!

AAPELI. Sinä portto, anna tänne sormukseni.

EEVA. Hoo! kas tässä, poikasein. (Apeli viskasee hirveällä vauhdilla sormuksen permanttoon.)

EENOKKI. Elä elä, veljeni. (Otaa ylös sormuksen.)

AAPELI. Ihminen, miksi narrasit mua hevosellani sinua kyydittämään huoneeseeni?

EEVA. Miksi annoit itseäs narrata?

EENOKKI. Hai djai!

AAPELI. Jassoo!

EEVA. Kyyditä minua ijankaikkisella pilkulla tästä samaa tietä takaisin, kraatari!

AAPELI. Jassoo!—Kyllä kyllä, jos rahan maksat, jos lyöt kaksi markkaa pöytään. Jooseppi tulkoon kyytiin.—Kaksi markkaa tänne!

EEVA. Ei yhtä penniäkään. Ja jos et maksa, mitä liet rikkonut, niin katsokaat etten vilauksessa seiso ilki-alastomana tässä edessä.

EENOKKI. Niinpä teki ennen Stålbergskakin, koska ei tainnut hän muuta vihansa kiukussa. Muija kirkasi vaan yhden kerran, ja siinä samassa oli hame ja paita yli pään.

EEVA. Rasia!

AAPELI. Rasia olkoon kyydistä tänne, ja tästä menet marssien nytyt kädessä; tämä olkoon sanottu.

EENOKKI. Tahtoisinpa, tahtoisinpa, sanon minä, nähdä Eevan tuloa herrojensa luokse taas. Näkisinpä silloin oikein pitkän koiran.

EEVA. Hoo! kraatari Eenokki, elä yhtään murehdi sitä asiaa. Ensin vähän pilkkaa herroilta, jota minä vastaan muutamalla kyneleellä, ja ennen iltaa on yhteinen sydämmellinen ilomme korkealla katossa. Siinä se temppu.

EENOKKI. No sinä naisen luonto! Ihme kaikkein ihmeitten seassa. Sinä kultasen päivänpaisteen ja sumuisten pilvien ijankaikkinen sekamelska ilman päätä ja perää, sinä himphamppu! Onko siis ihme, ettemme koskaan opi tuntemaan tänlaista eläintä?

EEVA. Hevonen eteen, Apeli! Kyyti!

AAPELI. Sinä kopeilet?

EENOKKI. Kyyti? Arvaas minkäkaltaisen kyydin tästä olisit ansainnut? Peijakas! jos tekisimme oikein, niin pääs ottaisın syliini minä, Jooseppi pitelisi sinua jaloista ja Apeli itse antaisi sinulle oikein miehen kädestä.

EEVA. Apeli!

AAPELI. Jaa-ah, luuletko etten minä taida antaa löylyä? (Eeva rupee panemaan kapineitansa nyttyynsä takaisin, hyräellen laulella.) Ruoka pöytään, Jooseppi. Me rupeemme syömään, mutta hän menköön tiehensä. (Jooseppi panee ruokaa pöydälle.) Hän on kiero ihminen.

EENOKKI. Pahanilman lintu.

AAPELI (erikseen). Onneton päivä! Onpa sydämmeni kuin leikattu kahdeksi kappaleeksi.— Kas niin, Jooseppi. Tule syömään kanssamme. Me syömme, Eenokki.

EENOKKI. Me syömme me. (Apeli, Eenokki ja Jooseppi istuvat syömään.)

AAPELI. Onpa tässä mailmassa tekemistä.

EENOKKI. Elä puhukkaan.

AAPELI. Eeva, Eeva, mitä olen minä tehnyt sinulle, että sinä minulle niin paljon pahaa teit?

EENOKKI. Elä ole hänestä huolivanasi.

AAPELI (eriks.) Hän hyräilee vaan.

EEVA (menee kantaen nyttyjänsä). Hyväst!

AAPELI. Hyväst!

EENOKKI. Läksipä heilakka. Mutta tästä asiasta, sekä herrojen ilkeästä juonesta että tytön hävyttömästä narrauksesta, tulee sinun ottaa vakaasti kiinni, opettaa heitä pitämään miestä pilkkanansa.

AAPELI. Minä jotain tekisin, mutta eipä ole juuri hyvä. He käyvät metsässä pyssyillä ja taitavat ampua minun; sillä katsos suurin pelkuri täällä, jolla on tuliluikku, voi vilauksessa surmata rohkeimman sankarin, joka on tätä asetta paitsi.

EENOKKI. He ampuisivat? Hohoo! ei miesmurhaa niin pian tehdä.

AAPELI. Kukas menee takaamaan? Näillä herroilla on häijy sydän, sinä kohtaat heitä metsässä, he laskevat sinun läpitse kuin koiran. Mitäs teet?

EENOKKI. Mutta minun sisuni ei anna perään, se ei siedä heidän elämäänsä, jumalatonta elämäänsä tämän tytön kanssa. Provastin täytyy saada siitä tieto.

AAPELI. Mutta minä kysyn sinulta vielä: mitäs, jos he ampuvat sinun?

EENOKKI (kiivaasti). Ampukoot! Tässä mailmassa ei auta.

AAPELI. Niin sinä sanot.

EENOKKI. Tahdonpa hävittää sen terren-pelin, sanon minä.

AAPELI (eriks.) Mutta miksi käy aatokseni piiri niin himmeäksi? Minä pelkään, minä pelkään jotain.—(Ääneensä.) Olikos se Herrojen-Eeva? Minä rakastuin häneen vahvasti. Olikos se Herrojen-Eeva?

EENOKKI. Sama heiskale. Mutta miksi kysyt näin? Eikö ole hän sinulla kyllin jo tuoreessa muistossa?

JOOSEPPI. Surkeus, surkeus! (Nousevat syömästä.)

EENOKKI. Elä saakelissa anna murheelle noin kovaa voimaa.

JOOSEPPI. Oi itkun päivä! Katsokaas, kuinka mestarini silmät mulkoilee. Hän on hukassa.

EENOKKI. Ei, Aapeli, ei, ei käy tämä päisin näin syvästi mietiskellä ja murehtia. Koetas vaan, koetas vaan; saatpa muuton korvilles.

AAPELI. Ei juuri hätää vielä. Mutta kovin musertuu sydämmeni, koska muistelen sitä korkeapovista imeä, joka mulle annettiin, mutta kohta taasen otettiin pois multa Herran nimeen.

EENOKKI. Menköön hiiteen se naasikka!

AAPELI. No no, no no!

EENOKKI. Sinä katsot tämän vahingoksi?

AAPELI. Pidinpä itseni jo melkein naineena miehenä, mutta olen toki taasen vanha nuori-poika, jonka elämä tuntuu mulle nyt kuin muurin raossa torkkuvan torakan ilta-aurion riutuvassa paisteessa. Oi, veljeni! koska tulin hänen kanssansa ja näin karpäsen-sienen tuolla hevoshaan veräjällä, niin tällä tavallapa aattelin: koska syyskuun-metsässä me pussit selässä yhdessä käyskelemme sieniä poimimassa, kas silloinpa meidän vasta lysti on. Mutta nyt, nyt mennyt on kaikki toivo, eikä lohdutusta löydy.

EENOKKI. Paljon, ystäväni, paljon. Vanha nuorimies viettää hänsä jälkeen kuoleman tähtien tanssissa. Siellä, siellä hänelle aviosiippa annetaan, mutta naineet saavat katsella päältä.

AAPELI. Heh! Niinkuin esimerkiksi Korppilan Kalle.

EENOKKI. Niin juuri.

AAPELI. Puhu, puhu jotain iloista, ettei käy kanssani hullusti.

EENOKKI. Ei yhtään surtavaa, ei yhtään. Koska muilla on ehtoo, on meillä ruusuinen aamu, käki kukkuu ja peipposet visertää, allamme on autuuden niittu ja päällämme ijankaikkisesti sininen taivas, ja enkelit soittaa musiikkia.—Niin juuri, niin juuri. Mutta yksi vikkela keino. Viitamäen luutnantti, jolla on hirmuinen sappi, koska vihastuu hän nokimustaksi naapuriensa päälle ja pelkää aivonsa vierivän pois oikeilta teloiltansa, silloin panee hän tyttärensä

pelaamaan klaveeria ja itse lötköttää hän muutaman kierroksen valssia salin permannolla rouvansa kanssa, ja paikalla on hänen kiukkunsa lievinnyt. —Koetetaanpas samaa konstia. Jooseppi, laulappas: »Kosk' tulit kureerit» ... laula ja polje jalkaas.

JOOSEPPI. En jaksa laulaa nyt!

AAPELI. Miksi et jaksa? Sinä osaat veisun.

JOOSEPPI. Mutta itku tukeuttaa lauluni.

AAPELI. Laula, ja me tanssimme. Laula, Jooseppi, muutoin menee pääni ympäri, ympäri. Hih!

JOOSEPPI. Voi, voi!

EENOKKI. Laula pian Herran tähden!

AAPELI. Katso, etten ota kyynäskeppiä. Laula: »Kosk' tulit kureerit».

JOOSEPPI. Minä laulan.

EENOKKI. Ja polje jalkaas. (Joosepin laulaessa tanssivat Eenokki ja Aapeli valssia kovin sisään-väärästetyillä polvilla ja tanssissa heittävät yhdistettyjä käsivarsiansa.)

JOOSEPPI (laulaa polkien jalkaansa).

»Kosk' tulit kureerit
Ja laitoit kortteerit
Ja kysyit: onk's talossa olutta viel';
Ja laitoit kortteerit
Ja laitoit kortteerit
Ja kysyit: onk's talossa olutta viel'.»